

70 let objav slovenske kriminalistike: z izkušnjami preteklosti v kvantno revolucijo

Bojan Dobovšek¹

Prispevek ob 70. obletnici revije je namenjen analizi dosedanjih prispevkov s področja kriminalistike, objavljenih v tej reviji, kar je podlaga za objavljanje in raziskovanje v prihodnje in prehod v kvantno tehnološko revolucijo, ki prinaša spremembe v sodobnih oblikah kriminalitete. Izhodišče za raziskavo so bili prispevki Pečarja in Mavra, ki so do zdaj že poudarili problematiko razvoja kriminalistike v Sloveniji, ugotovitve pa smo nadgradili s podrobno analizo 88 prispevkov iz Revije za kriminalistiko in kriminologijo ter 211 prispevkov iz Kriminalistične službe. Pregled poda analizo objavljanja prispevkov s področja kriminalistike in odmik od zastavljenih ciljev od začetka izhajanja revije, a je dobra osnova za zastavitev prihodnjih ciljev objavljanja. Od prevladujočih strokovnih člankov in analiz primerov se pokaže prehod v znanstvene prispevke. Ugotovimo tudi, da večina prispevkov ne ponuja rešitve, še manj pa jih predlaga konkretne spremembe. Predlagamo usmeritev na idealen članek v soavtorstvu teoretika in osebe iz prakse, ki bi hkrati zadostil merilom revije in uporabnosti v praksi ter s tem ustrezno motivacijo in nagraditev praktikov. Če se hočemo uspešno boriti s sodobnimi oblikami kriminalitete, bo treba analizirati tako dosežke nove tehnološke revolucije in njihovo uporabnost v kriminalistiki kot tudi tuje izkušnje dobrih praks preiskovanja novih deviantnih dejanj ter jih predlagati pri rešitvah in spremembah v Sloveniji. Spodbuda za raziskovanje in objavljanje s področja kriminalistike so sredstva Evropske komisije v programu Obzorje 2020 (angl. Horizon 2020), namenjena kvantnim tehnologijam predvsem na področjih komunikacij, varnosti in obrambe ter energetike. Raziskovalne institucije, ki izpolnjujejo pogoje za kandidiranje za projekte in se bodo potegovala za načrtovana finančna sredstva na področju zagotavljanja varnosti, bodo morale v prihodnje vključiti raziskovalce s področja kriminalistike, kriminologije in informacijske varnosti ter se povezati tudi z drugimi, pri čemer lahko pomembno vlogo odigra Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru. Velik pomen mora biti namenjen izobraževanju in usposabljanju z novimi tehnologijami in uporabnosti le teh pri odkrivanju, preiskovanju in dokazovanju deviantnih ravnanj, seveda pa zato potrebujemo kakovostne tovrstne prispevke.

Ključne besede: kriminalistika, Revija za kriminalistiko in kriminologijo, Kriminalistična služba, analiza vsebine

UDK: 343.98(497.4)

1 Uvodna razmišljanja

Slovensko kriminalistiko čakajo izzivi kvantne revolucije, v kateri smo in je primerljiva z odkritjem tranzistorja v 40. letih in vpeljavo interneta v 90. Pri tem izstopa razvoj kvantnega računalnika in s tem zmožnost procesiranja ogromne količine podatkov, kjer nas s kriminalističnega vidika zanima predvsem zaseg in analiza podatkov pri gospodarski in finančni kriminaliteti (Baig et al., 2017). V letih od 2013 do 2015 so največ znanstvenih člankov s področja kvantne fizike in tehnologij objavili prav evropski znanstveniki, zato je tudi Evropska komisija dejavna na področju kvantnih tehnologij, kar se kaže v programu Obzorje 2020 (Jeglič, Mihailović, Prosen, Ramšak in Žitko, 2016). Če je prva kvantna revolucija pripomogla k razvoju odkrivanja sledi DNA, je druga revolucija usmerjena

v informacijsko tehnologijo na področju financ, simulacij (za nas zanimive simulacije ogledov, preiskav itd.) in kriptografije (zaščite podatkov), kar so nekatera od pomembnih področij kriminalistike v prihodnje. Kot posebno poglavje se odpira konkurenca računalnikov človekovemu mišljenju, kjer smo do zdaj razvijali tisto pristno kriminalistično mišljenje, ki ga je treba pri vsakem posamezniku razviti, pri tem se postavlja vprašanje, ali je sodobni računalnik sposoben razvijati svoje lastno mišljenje in kaj bo v prihodnje s spoznanji kognitivnih znanosti? Poleg vsega naštetega v pozni moderni dobi govorimo o zasnovi hibridnih ogrožanj, kjer gre za součinkovanje terorističnih napadov, napadov na informacijske sisteme, medijskih napadov in drugih sodobnih oblikah ogrožanj, kjer se pojavljajo nove oblike storilcev (Treverton, Thvedt, Chen, Lee in Mccue, 2018). Tovrstna ogrožanja terjajo povsem drugačno, strategijo odkrivanja, preiskovanja in dokazovanja, katerih ena glavnih komponent je strokovno delo in uporaba dosežkov znanosti. Informacijska, digitalna pa tudi t. i. cyber industrija zaznamujejo obdobje, v katerem digitalizacija in

¹ Dr. Bojan Dobovšek, redni profesor na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru, Slovenija.
E-pošta: bojan.dobovsek@fvv.uni-mb.si

informatizacija družbenih procesov spreminja sodobni svet. Kdor ne sledi tem procesom in ne uporablja njihovih produktov, jih glede na zadnja poročila EUROPOL (Cullen, 2018) sodobna kriminaliteta vsekakor uporablja.

Za preskok v novo tehnološko revolucijo moramo najprej analizirati dosedanje dogajanje na področju kriminalistike in se na podlagi izkušenj dejavno usmeriti v prihodnost ter pred kriminalci uporabiti dosežke znanosti za preboj v zgodovini preiskovanja, kot so to pred nami že storili pionirji kriminalistike od Hansa Grosa dalje. Smo v dobi prelomnih odkritij v informatiki, astronomiji, fiziki, genetiki in medicini ter še drugih področjih naravoslovnih in družboslovnih znanosti, ki jim mora kriminalistika slediti. Kako slediti odkritjem in jih uporabiti v preiskovanju kaznivih dejanj, je v knjigah opisal Jürgen Thorwald (1965), kjer med analizo primerov sledimo razvoju in revolucionarnim premikom od prstnih odtisov do analiz krvi, ki se je pozneje izrazil v analizah DNK, ki so prinesle revolucijo v dokazovanju². V slovenskem prostoru je detajlni vpogled v razvoj kriminalistike, v katerem je poudaril ključne mejnike kriminalistike, tako v preiskovanju kot tudi dokazovanju, periodično in kritično do zdaj ovrednotil že Darko Maver (Maver, 2002, 2009a, 2013a). Čas, v katerem smo, terja hitre odgovore na spremembe industrijske revolucije. Kriticism in skepticizem na področju odkrivanja in preiskovanja kriminalitete, ki smo mu priča v medijih, sta zamajala avtoriteto postopkov ter poudarila relativnost in omejenost potencialov pri odkrivanju resnice. Odgovor je strokovno delo, ki na podlagi znanstvenih dosežkov neizpodbitno zavrne s populizmom podprte diskreditacije. Naš prispevek je zato najprej usmerjen v kvantitativno in kvalitativno analizo prispevkov s področja kriminalistike, objavljenih v revijah Kriminalistična služba in Revija za kriminalistiko in kriminologijo (v nadaljevanju RKK). Prispevki s področja kriminalistike so seveda objavljeni tudi v drugih revijah, kot npr.: Varnost, Policija, Varstvoslovje, zbornikih posvetov in knjigah, kar sta analizirala že Pečar in Maver (Maver, 2009b; Pečar, 1973). Ker pa gre predvsem za okroglo 70. obletnico izhajanja revij Kriminalistična služba in RKK, smo se v analizi omejili le na ti dve reviji in ugotovitve strnili v objavljanje prav v teh dveh revijah. V nadaljevanju gre spodbuda avtorjem, da s svojimi prispevki sledijo dosežkom kvantne revolucije in jih s članki implementirajo v uporabnost v praksi na način, da se uporabijo v dokaznih postopkih.

2 Zgodovinski pogled na razvoj kriminalistike v revijah Kriminalistična služba in Revija za kriminalistiko in kriminologijo

Kaj storiti, da bi se kriminalistika (veda, ki daje preiskovalcem znanja za uspešno opravljanje dela) vidneje premaknila v razvoju in sledila družbenim spremembam? Najprej je treba analizirati dosedanje izkušnje, nato pa slediti vsem spremembam, ki jih prinaša kvantna revolucija z načrtnim medsebojnim sodelovanjem praktikov in teoretikov s področja kriminalistike, pa ne glede, v kateri instituciji in sektorju delujejo. Prvo podrobno analizo in oceno razvoja kriminalistike je v RKK podal Janez Pečar v prispevku *Za hitrejši in smotrnejši razvoj kriminalistike* (Pečar, 1969). Avtor opozori, da stanje kriminalistike ni zadovoljivo in priporoča ukrepe za izboljšanje. Poudari, da je treba pristopiti k izdajanju edicij za strokovno usposabljanje vseh, ki se kakor koli ukvarjajo s kriminalistiko in jo pri svojem delu uporabljajo ali bi jo morali uporabljati. Stroka mora postati bolj upoštevana, spoštovana, učinkovita in neposredno uporabljena v praksi. Zato je treba v stroki načeti določena pereča vprašanja in jih pripeljati do obetavnih rešitev. Kot drugo poudari ustanovitev poklicnega oziroma kriminalističnega združevanja vseh tistih, ki se pri svojem delu ukvarjajo ali kakor koli uporabljajo kriminalistiko. Pri tem je treba pritegniti tudi vsa druga področja, ne le policijo, ki si z njo najbolj pomaga, ni pa področje izključno njeno. V tretji točki poudari izobraževanje na vseh nivojih od srednje šole do univerze, še posebej izpostavi specialistične študije. V izobraževanju poudari sodelovanje praktičnih delavcev, teoretikov in pedagogov ter pri tem opozori na pomanjkanje vrhunskega znanja s področja izobraževanja in njihov premajhni vpliv na družbeno življenje. Opozori na razdrobljenost in razcepljenost, saj posamezniki delujejo drug mimo drugega, zato ni vidnega napredka in učinkov. Pri razpravljanju o praktičnih trenutnih stvareh se pozablja na sodobne in daljnosežne probleme ter tehnične novosti v svetu. V nadaljevanju Pečar (1969) opozori, da univerze ne morejo oblikovati in ustvarjati strokovnjakov, ki bi predavali kot tudi delovali v institucijah, ki se ukvarjajo z odkrivanjem, preiskovanjem in raziskovanjem področja kriminalistike. Tako se le redki sami posebej poglobljajo v kriminalistiko v okviru univerz, inštitutov in strokovnih šol. Kot četrti problem izpostavi uporabo tako tujih izkušenj kot tudi naprednejših tokov znanosti in tehnike. Praksa ni rada posnemala tujih spoznanj s področij organizacije, taktike dela in kadrovske politike (pri tem ni mislil na področje kriminalistične tehnike). Zavestno so odklanjali vzhodne vplive, zahodnih pa so se bali in jih prav tako niso spremljali. Še bolj se je to poznalo pri strokovnem izobraževanju. Prav pripadnost stroki je v tujini vezni člen, ki daje prijeten občutek, zaradi katerega razpadejo nacionalne ali politične ovire med ljudmi, da si prizadevajo za iste cilje, to je zatiranje kriminalitete. V petem sklopu poudari

² Primere o problemih in odporih do uporabe novosti v praksi odkrivanja, preiskovanja in dokazovanja kaznivih dejanj je podrobneje predstavil in analiziral D. Harris (2012) v knjigi *Failed evidence*.

raziskovalno delo, pri katerem gre za rezultat bolj ali manj občasnih prizadevanj posameznikov, ki jim gre zasluga, da je na področju kriminalistike sploh kaj narejenega. Kriminalistike kot stroke se zaradi premalo znanstveno-teoretičnega dela ne da spraviti na višjo raven, seveda pa je problem tudi pomanjkanje sredstev. Pisanje in raziskovanje nečesa pomeni zadevo dobro poznati, zbrati ustrezne podatke, jih analizirati, ugotovitve skleniti v celoto in predvideti metodologijo uporabe. Pečar (1969) si tako zamišlja ustvarjanje taktike, metode in tehnike. Zaključni, da je drugje po svetu kriminalistika trdnije obravnavana kot stroka, da imajo kriminalisti poseben status, ki jih ločuje od drugih delavcev v istih organizacijah, imajo posebne nazive, od njih se zahteva posebna strokovna izobrazba, napredujejo ob določenih zahtevah in morajo za vsako naslednjo stopnjo izpolnjevati določene pogoje. V organizaciji, katere dejavnost temelji na uporabi stroke, je uveden hierarhični red, ki je porok za to, da prihajajo na določene stopnje le tisti, ki zaradi svojih sposobnosti stroke, izkušenj in uspehov ter prispevka k stroki, to zaslužijo. Pri tem ima od njih največ prav stroka. Ugotovitve Pečar nadgradi v prispevku *Raziskovalno delo v kriminalistiki* (Pečar, 1973), kjer opozori na nujnost bolj organiziranega znanstvenoraziskovalnega dela in prenosa znanja v prakso. Poudari, da je treba dosedanje zaostajanje razčleniti in ugotoviti vzroke za zamujanje vpeljevanja informacijskih sistemov v pravosodje, zato pa so najprej potrebni zastavljeni jasni cilji za prihodnost.

Pogosto zanemarjen, vendar v bistvu najpomembnejši, segment kriminalistike kriminalistično mišljenje analizira Darko Maver v prispevku v RKK *Razvijanje kriminalističnega mišljenja in vrsta člankov s področja kriminalističnega mišljenja* (Maver, 1984, 1987, 1988). Avtor poudari, da so zelo redki zapisi in navodila o tem, kako razvijati in šolati sposobnost logičnega in ustvarjalnega mišljenja prav za reševanje kriminalističnih nalog. Razvijanje kriminalističnega mišljenja, tako po teoretični kot tudi po praktični plati, je naloga, ki ji je treba nameniti več prostora v izobraževanju in izpopolnjevanju preiskovalcev. Predvsem je za to delo treba razviti sistem vaj »praktikum« različnih struktur mišljenja, od logičnega, racionalnega, reproduktivnega do ustvarjalnega, intuitivnega in lateralnega, pa tudi zaznavanja, pomnjenja in reproduciranja dejstev. Z razvojem družbe in prevladovanjem tehnike so segment kriminalističnega spoznavnega procesa, ki ga je edini raziskoval Maver, zanemarili, s prehodom v kvantno revolucijo pa mu lahko sledi tudi izumrtje, če te komponente razvoja kriminalista kot osebnosti ne bomo razvijali in negovali.

Najobsežnejši pregled kriminalistike v Sloveniji je podal Darko Maver v prispevku v RKK z naslovom *Slovenska kriminalistika: quo vadis?* (Maver, 2009b) in v delu *Kritični pogled na razvoj in stanje kriminalistike v Sloveniji ter relacije in primerjave s kriminologijo in drugimi znanostmi (1920–2012)*

(Maver, 2013b). Na tem mestu bomo strnili le njegove ključne ugotovitve in mejnike, ki so pomembni za nadaljnji razvoj kriminalistike, ki jih lahko zberemo v dejstvih, da je v Sloveniji namenjeno dosti manj raziskovalne, publicistične in pedagoške pozornosti kot v sosednjih državah. Le redki posamezniki so se lotili empiričnih raziskav, malo je tudi teoretičnih del, na strani uporabnikov je malo zanimanja, težavnost raziskovanja pa odvrča raziskovalce. Pri tem avtor opozarja, da je ravno to poleg drugih dejavnikov eden od glavnih vzrokov za manj učinkovit in uspešen pregon najhujših oblik gospodarske in organizirane kriminalitete. Primeri iz prakse še dodatno pokažejo na pomanjkljivosti pri delu policije, tožilstva in sodstva, pa tudi zakonodaje, zato se sprašuje, ali je v Sloveniji dovolj strokovne in raziskovalne pozornosti za uspešno opravljanje dela. V zgodovinskem pregledu poudari mejnike od začetnika Metoda Dolenca, ki je prvi pod vplivom Hansa Grosa objavjal članke s področja kriminalistike in nato leta 1921 ustanovil kriminalistični inštitut na Univerzi v Ljubljani. Prva predavanja kriminalistike so bila izvajana na Pravni fakulteti v Ljubljani v tridesetih letih prejšnjega stoletja. Načrtna dejavnost na področju kriminalistike se je začela z letom 1950, ko je začela izhajati Kriminalistična služba, ki jo je kot strogo zaupno izdajal Državni sekretariat za notranje zadeve in se je leta 1959 preimenovala v RKK. Prvi slovenski učbenik kriminalistike »Uvod v kriminalistiko« je leta 1951 izdal Avgust Munda na Pravni fakulteti, najbolj obsežnega pa Maver (Maver et al., 2004). Kot predavatelj so na Pravni fakulteti sledili Hinko Lučovnik, Janez Pečar in Darko Maver, ki jih avtorji prispevkov uvrščajo med pionirje slovenske kriminalistike, saj so v svojih delih determinirali pot kriminalistike. V letih 1950–1980 je bilo največ objav s področja kriminalistične tehnike, kjer gre v večini za prenos tujega znanja. Pri tem prednjači Janez Golja, ki se je šolal v Lozani in imel podporo avtorja drugega slovenskega kriminalističnega učbenika Cirila Žerjava (1983), ki je pionirsko začrtal pot kriminalistične tehnike in spodbujal druge. Raziskovalno področje kriminalistike se je začelo razvijati leta 1975 na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani z zaposlitvijo Darka Mavra, ki se je usposabljal za raziskovalno delo in odprl nova področja kriminalistike. V obdobju po osamosvojitvi Slovenije (1991–2009) so se odprle možnosti sodelovanja s tujino (Interpol, Europol itd.), ustanovila se je Visoka policijska-varnostna šola v okviru Ministrstva za notranje zadeve, ki se je leta 2003 preoblikovala v Fakulteto za varnostne vede (FVV) Univerze v Mariboru, kar je dalo nove možnosti za razvoj kriminalistike na univerzitetni ravni, predvsem v raziskovalni in publicistični dejavnosti, ter organizacijo konferenc in posvetov. Poleg že navedenih avtorjev so nova področja na Fakulteti za varnostne vede razvijali Anton Dvoršek (2001) (kriminalistična strategija), Bojan Dobovšek (1997, 2008) (organizirana kriminaliteta) in Danijela Frangež (Frangež in Dvoršek, 2013) (spolne zlorabe). Poleg navedenih

sta polje kriminalistične psihologije na FVV razvijala Peter Umek in Igor Areh. Prihaja pa nova milenjska generacija, ki razmišlja drugače, ne več binarno, temveč kvantno, kjer poleg 1 in 0 obstaja tudi tretja možnost, oba znaka hkrati in tu se iščejo nove rešitve za kriminalistiko, čemur je treba prilagoditi tudi kriminalistično mišljenje. Kot zunanji sodelavci v okviru FVV delujejo tudi številni praktiki in raziskovalci s specifičnih področij kriminalistike, ki popestrijo predavanja, odkrivajo novosti in problematiko dokazovanja ter s tem pripomorejo k razvoju kriminalistike. Pedagoška dejavnost je po nastanku študija na novoustanovljeni fakulteti dala nov zagon, vendar se je število ur kriminalistike začelo zmanjševati, še zlasti na pravnih fakultetah, kjer je kriminalistika postala le izbirni predmet ali pa je sploh ni. Maver pregled zaključil z ugotovitvami, da je publicistična dejavnost na področju kriminalistike živahna predvsem v letih 1950–1960, po zatišju pa je raziskovalno delo zaživelo v osemdesetih na Inštitutu za kriminologijo, kjer so dejavnosti zamrle po letu 1990 po odhodu raziskovalca. Raziskovalno delo se je nato preselilo na Fakulteto za varnostne vede, kjer se je zaradi prevladujoče usmerjenosti v pedagoško delo raziskovalno delo izvajalo bolj v okviru podiplomskega študija. Sodelovanje z Ministrstvom za notranje zadeve je dobro potekalo od osamosvojitve Slovenije dalje, saj je FVV vodila projekt kriminalističnega tečaja, ki se je v skrajšani obliki izvajal tudi za študente, strokovnjake iz prakse pa so se v večji meri vključevali v predavanja. Po drugi strani prave podpore s strani uporabnikov (zlasti policije) ni bilo več, predvsem zaradi različnih osebnih zamer in drugih nasprotovanj med vodstvi policije in fakultete ter vse večje zaprtosti policije in nezaupljivosti do empiričnih raziskovanj »od zunaj«. Nosilec razvoja kriminalistike bi morala biti katedra za kriminalistiko na FVV, seveda pa mora k delu pritegniti zunanje raziskovalce in strokovnjake, ki se ukvarjajo s področji kriminalistike. Zato ne presenetiti, da so se raziskave usmerile v lažje dosegljivo proučevanje kriminoloških in drugih varnostnih pojavov, s tem pa je še bolj slabela vloga in pomen kriminalistike na akademski ravni. Iz empiričnih podatkov, ki so podrobno navedeni v prispevku, izhaja, da je kriminalistika kot znanost in praktična veda v nekakšni krizi – pri nas in v tujini, kriminaliste pa uvrščajo med kriminologe. Zaradi razvoja znanosti prihaja do vse večjega razcepa med kriminalistično tehniko, ki se profilira kot forenzika in samostojna znanost, in antropološko kriminalistiko (taktika, metodika) na drugi strani. Kriminalisti, tožilci, sodniki in odvetniki ne zmorejo več sami obvladati obsežne znanstvene problematike in se zaradi obremenjenosti pri vsakdanjem delu težko posvetijo pisanju kakovostnih člankov, kar se odraža tudi v upadu prispevkov. Ni raziskav napak in slabosti, ki se pojavljajo v predkazenskem in kazenskem postopku ter kaj bi bilo treba storiti, da se takšnim napakam izognemo. Zato bo treba odpirati nove možnosti za raziskovalne projekte s področja kriminalistike na podiplomskem in podoktorskem

študiju ter usmerjati mlade raziskovalce na področje kriminalistike. Pri tem so dobra osnova pilotske analize in evalvacije dosedanjega dela, kjer se med sodelovanjem nabirajo izkušnje in priporočila za nadaljnje kakovostno publicistično delo.

3 Analiza kriminalističnih prispevkov revij Kriminalistična služba in Revija za kriminalistiko in kriminologijo

Analiza izbranih avtorjev v prejšnjem poglavju je pokazala problematiko in pustila številna odprta vprašanja, zato smo se odločili podrobneje analizirati dosedanje prispevke v reviji Kriminalistična služba (izhajala od 1950 dalje), ki se je leta 1959 preimenovala v RKK, z namenom, da postavimo dobro izhodišče za napotke, kako pristopiti k izboljšanju objavljanja prispevkov s področja kriminalistike.³ Za metodološki del samo izdelali kodirni list, za katerega smo najprej izvedli kvalitativno in kvantitativno pilotsko študijo izbranih prispevkov. Ocenjevalni list se osredotoča predvsem na število prispevkov v letu, avtorje, klasifikacijo prispevkov, področje kriminalistike, vrsto obravnavane kriminalitete, vrsto članka, uporabljene metode ter ali predlaga rešitve in spremembe. Nato smo v mesecih decembru 2018 in januarju ter februarju 2019 opravili pregled člankov RKK ter nato v februarju in marcu 2019 še prispevke v Kriminalistični službi ter ugotovitve prenesli v izpopolnjen kodirni list. Do prispevkov revije RKK smo dostopali na spletu, revije Kriminalistična služba pa smo pridobili v knjižnici FVV, kjer se jim za vso nesebično pomoč in nasvete zahvaljujemo.

3.1 Revija za kriminalistiko in kriminologijo

Pri analizi revij RKK smo izključili prispevke, ki so se nanašali na policijsko delo in policijska pooblastila (v predkazenskem postopku), prispevke s čisto psihološko in kazenskoopravno vsebino, prispevke, ki so vsebovali samo pojavne oblike kaznivih dejanj in statistične podatke o posameznih kaznivih dejanjih (brez opisa odkrivanja, preiskovanja in dokazovanja). Ker so v elektronski obliki dostopni le članki, ne pa tudi drugi krajši sestavki, smo iz analize izključili tudi prispevke rubrike kriminalistična tehnika med letoma 1992 in 2006, ker gre za krajše sestavke in nimajo strukture člankov.

Opis ključnih besed v članku se pojavi po letu 1991 s spremembo forme objavljenih prispevkov. Pred tem smo na podlagi prebrane vsebine določili ključne besede, ki najbolje predstavljajo tematiko v prispevku. Med pregledom člankov

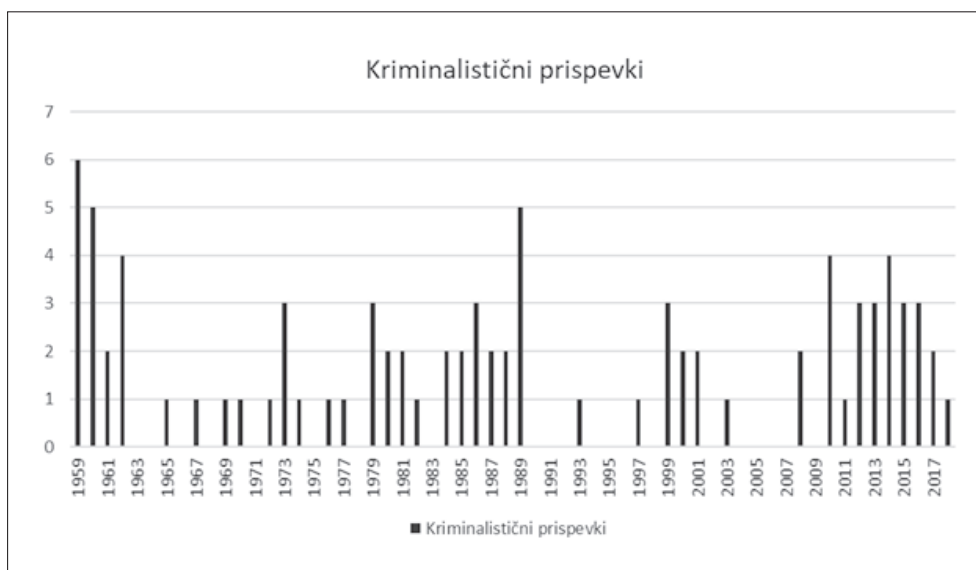
³ Pri izdelavi ocenjevalnega lista, pilotski študiji in izvedbi ocenjevanja prispevkov sta sodelovali Tinkara Bulovec in Lara Pavli, ki sta s svojim potrpežljivim delom pripomogli h kvalitetni izpeljavi raziskovalnega dela.

smo opazili, da se stvarno in avtorsko kazalo po letnikih RKK pojavi 2000–2011, objavljeno pa je bilo tudi desetletno avtorsko in stvarno kazalo za obdobje od 2000 do 2009. V ostalih letih so bila dostopna avtorska kazala po posameznih številkah. Prav tako se kriminalističnotehnični članki opuščajo, kar je razvidno tudi iz opustitve rubrike kriminalistična tehnika kot tudi iz tega, da tovrstni prispevki niso dostopni v elektronski obliki. Na koncu je vsem merilom ustrezalo 88 člankov, kjer smo lahko zaključili, da gre za prevladujoč prispevek s področja kriminalistike.

Za namen tega prispevka smo najprej podrobneje analizirali prispevke v reviji RKK, kjer v ugotovitvah lahko poudarimo naslednje. Od leta 1959 naprej izstopajo leta 1959 s šestimi prispevki, 1960, 1989 s petimi prispevki, 1962, 2010 in 2014 s štirimi prispevki, 1973, 1979, 1986, 1999, 2012, 2013, 2015 in 2016 s tremi prispevki, vmes pa so praznine, ko je prispevkov malo ali jih sploh ni (1962–1970; 1990–1989; 2002–2007), v zadnjih letih število zopet narašča, kar je razvidno iz grafa 1.

da je v samostojnem avtorstvu izdelanih 77 % prispevkov in 18 % ima dva avtorja. Med avtorji izstopa Maver z 20 prispevki, starejši avtorji, kot so Vidic, Zupančič in Žerjav, imajo od tri do pet prispevkov, drugi se pojavljajo večinoma po enkrat ali dvakrat. Avtorji večinoma ne predlagajo rešitev (44 primerov ali 50 %), delno predlagajo (24) in v 20 primerih (samo 24 %) ponujajo rešitev problema.⁴ V prispevkih avtorji le v 11 primerih predlagajo spremembe in kar v 62 prispevkih ni predlaganih sprememb. 14 prispevkov obravnava tematiko iz tujine, 36 jih obravnava tematiko tako v tujini kot tudi v Sloveniji in 38 prispevkov se posveti problematiki le v Sloveniji. Večina prispevkov ni osredotočenih na posamezno obliko kriminalitete in le delno izstopajo posebne oblike kriminalitete in splošna kriminaliteta, kar pa tudi ne nakazuje na usmerjenost prispevkov.

Glede na dobljene podatke lahko ugotovimo, da je število kriminalističnih prispevkov glede na celotno število prispevkov relativno majhno, glede na pomembnost kriminalistike v družbi, ki se vse bolj ukvarja s kazenskimi postopki, in glede

Graf 1: Število kriminalističnih prispevkov po posameznih letih (1959–2018)

Rezultati delitve glede na klasično delitev na področja kriminalistike (taktika, metodika, tehnika) pokažejo, da so v začetnih letih do leta 1980 področja enakomerno zastopana, nato do leta 1989 prevladujejo prispevki kriminalistične taktike, kasneje njihovo število upade ali pa jih sploh ni in se enakomerno pojavljajo prispevki s področja metodike in tehnike. Med prispevki prevladujejo izvorni znanstveni članki (39), 23 prispevkov je strokovnih in 26 preglednih znanstvenih člankov. Posebej smo naredili analizo glede avtorstva in ugotovili,

na namen ustanovitve revije.⁵ Poudarimo lahko, da v posameznih letih, če ne celo desetletjih, takšnih člankov sploh ni, kar

⁴ Večina avtorjev opiše problematiko in poudari problem, ne nakaže pa, kako bi se ta problem rešil v Sloveniji. Naslednji korak je konkretno predlagana sprememba ali v zakonodaji, organizaciji, strukturne spremembe ipd.

⁵ Glej tudi tabelo 1, v kateri je prikazano število prispevkov s kriminalistično vsebino v primerjavi z vsemi prispevki.

je zaveza za kontinuirano objavljane s področja kriminalistike za v prihodnje. Zaradi razpršenosti avtorjev, ki se pojavljajo posamično ali največ dvakrat, je posledična tudi razpršenost prispevkov po področjih med taktiko, metodiko in tehniko, kar kaže tudi na odvisnost kriminalistike od dejavnosti posameznih avtorjev. Da se Maver pojavlja v največ primerih kot avtor, je tudi posledica ugotovitev prvega dela prispevka, saj se je kot raziskovalec zaposlil na Inštitutu za kriminologijo, kjer so tudi skrbeli za urejanje RKK. Po prevzemu uredništva Meška se razpršenost in pomanjkanje avtorjev po tematikah kriminalistike nadaljujeta, vendar se v zadnjih letih praznine zmanjšujejo, kar kaže na pozitiven trend, ki mu je treba slediti. Povečevanje števila znanstvenih člankov je po našem mnenju posledica spreminjajočih se habilitacijskih meril, ki terjajo napor avtorjev v smeri objavljanja izvornih znanstvenih člankov in s tem pridobivanjem ustreznih točk, ki so potrebne za pridobitev habilitacijskih nazivov. Uredništvo je sicer spodbujalo pisanje praktikov o aktualnih temah, vendar velikega odziva ni bilo. Seveda pisanje takšnih člankov terja tako intelektualni kot tudi časovni in drugačen napor, ki pa po navadi ni ustrezno nagrajen.⁶ Zato velja v prihodnje spodbujati avtorje k pisanju, hkrati pa prepričati odločevalce, da vzpostavijo ustrezen sistem nagrajevanja tovrstnega dela. V prispevkih se kaže raznolikost uporabe raziskovalnih metod, saj med raziskovalnimi prispevki ni prevladujočih, razpršenost se kaže od analiz primerov, eksperimentov, anketiranj, intervjujev do analiz sodnih spisov in arhivov. Vidimo, da le malo prispevkov analizira problematiko in rešitve iz tujine, kar je bilo že večkrat poudarjeno, vendar avtorji razen s področja kriminalistične tehnike k pisanju tovrstnih prispevkov niso pristopili. Prav tako tudi v strukturi člankov zaznavamo premajhno zastopanost pri predlaganju rešitev in sprememb, ki so krasile zgodovinsko obdobje razvoja kriminalistike Hansa Grosa, Jürgena Thorwalda, Metoda Dolenca in drugih omenjenih v uvodnih razlaganjih. Ugotovitve sicer potrjujejo kritične ugotovitve Pečarja in Mavra, nas pa je zanimalo, kakšni so rezultati revije Kriminalistična služba, ki je kot strogo zaupna revija izhajala pred RKK. Zato smo z enakim kodirnim listom analizirali tudi to revijo.

3.2 Kriminalistična služba

Pri analizi prispevkov revije Kriminalistična služba smo imeli več težav, saj je bilo treba prispevke poiskati v knjižnici, ker jih ni v elektronski obliki. Pri tem smo imeli veliko problemov, saj so bile nekatere številke napačno vezane, nekatere celo brez kazal ali navajanja avtorjev, v prispevkih ni bilo

navajanja literature ter neustrezno označeni naslovi. Naj že na začetku opozorimo, da je »glasilo«⁶ Kriminalistična služba služilo kot uspešen pripomoček za študij in izboljšanje dela kriminalistov, predvsem njihovega praktičnega dela, in je bilo namenjeno izključno v uporabo kriminalističnim uslužbenecem pod oznako »strogo poverljivo«, kar pomeni stopnjo uradne tajnosti (povzeto iz uvodne številke). Število številke revije glede na letnik variira, prav tako število strani in prispevkov. V prvih letih prevladujejo prispevki s kriminalistično vsebino, veliko je prispevkov iz prakse in uvedena je rubrika iz kriminalistične tehnične službe. Nekateri prispevki, kot primer navajamo prispevek o strelnem orožju, se je smiselno nadaljeval skozi več številke, kar je omogočalo poglobljen pristop določene vsebine. Kot zanimivost se pojavlja problematika trgovanja z lesom že v letu 1952 (Vrhovnik, 1952), ki se potem ponovi, tema pa je v Sloveniji aktualna tudi danes. Veliko je analiz primerov, kar seveda ni primerljivo s standardi sedanjih analiz primerov, vendar v času in prostoru pomenijo veliko uporabnost, o tovrstnih prispevkih in možnostih za objavo bo treba temeljito razmisliti. Leta 1956 se opusti rubrika kriminalistična tehnika, kar je posledično pomenilo padec števila prispevkov s področja kriminalistične tehnike. Po tem letu se prispevki s področja kriminalistične tehnike pojavljajo kot strokovni prispevki. Za lažjo ponazoritev smo analizo predstavili v tabeli 1.

⁶ Vzporedno bi bilo treba vpeljati sistem, ki bi nagrajeval pisce tovrstnih prispevkov z upoštevanjem njihovega dela vsaj pri napredovanju in karieri. V preteklosti so bili pisci prispevkov denarno nagrajani, kar pa se je pred desetletjem ukinilo.

Tabela 1: Številčni pregled prispevkov Kriminalistična služba (1950–1958)

	Kriminalistični prispevki	Skupaj vsi prispevki	Članki	Primeri iz prakse	Kriminalistična tehnika	Drugo
1950	24	28	12	12	3	1
1951	37	51	6	20	13	0
1952	52	58	15	31	12	0
1953	25	33	7	15	3	0
1954	25	31	7	20	3	1
1955	21	27	2	17	2	0
1956	8	17	11	6	0	0
1957	9	21	6	3	0	0
1958	10	22	19	3	0	0
skupaj:	211	288	75	85	36	2

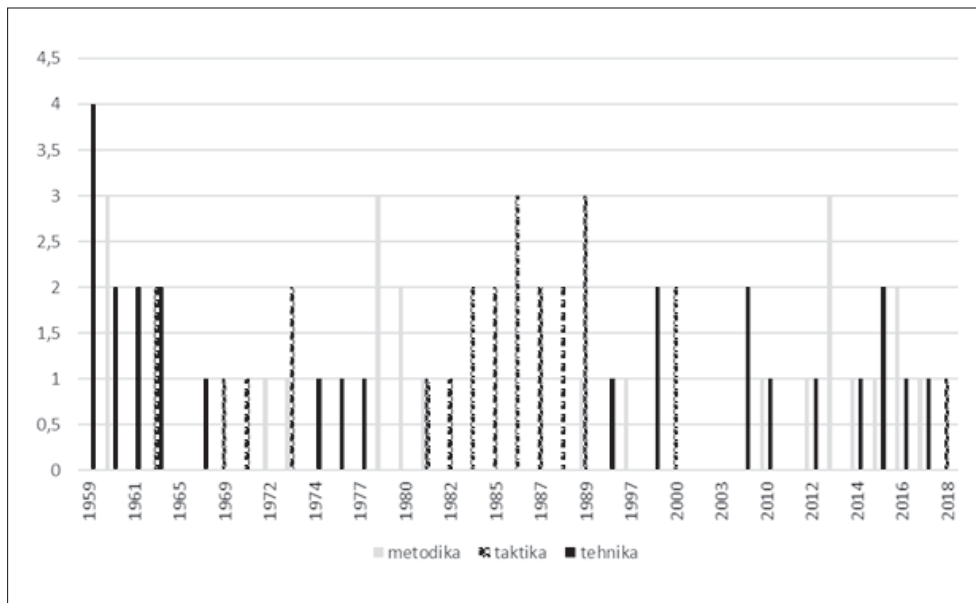
Iz analize lahko povzamemo, da je bila prva številka v celoti posvečena kriminalističnim temam, kar se nadaljuje tudi v naslednjih letih. V letu 1951 je v 12. številki objavljen članek *Kaj je kriminologija* (Gorjup, 1951) in od takrat dalje se pojavljajo članki s kriminološko vsebino. Število prispevkov s kriminološko vsebino se povečuje in močno prevlada v letu 1957, kjer je med 20 prispevki le sedem s prevladujočo kriminalistično vsebino. Še v letu 1952 je s kriminalistično vsebino 52 prispevkov od 58. Spremljamo lahko spreminjanje zasnove revije od prevladujoče kriminalistične v kriminološko, kar se je začelo dogajati v letu 1956. Prav tako je za razliko od RKK lažje razločiti med kriminalistično in kriminološko obarvanimi prispevki.

Vsekakor se iz pristopa k oblikovanju in namembnosti revije lahko veliko naučimo. Z vidika kriminalistike so bile prve revije namenjene praktični uporabnosti s predstavitvijo in analizo konkretnih primerov in napotki za preiskovanje. Do leta 1954 prevladujejo prispevki iz prakse (20 od 31) s prevladovanjem splošne kriminalitete predvsem premoženjske in gospodarske. Veliko je prispevkov s področja kriminalistične tehnike in uporabnosti le te v dokazovanju, kar bi morali znati uporabiti tudi v današnjem času z uporabo in dosežki sodobne tehnike ter prehoda v četrto industrijsko revolucijo.

3.3 Revija za kriminalistiko in kriminologijo vs. Kriminalistična služba

Za aktualizacijo pregleda prispevkov s kriminalistično vsebino smo primerjali ugotovitve glede pojavnosti v revijah RKK in Kriminalistična služba. V kratkem devetletnem

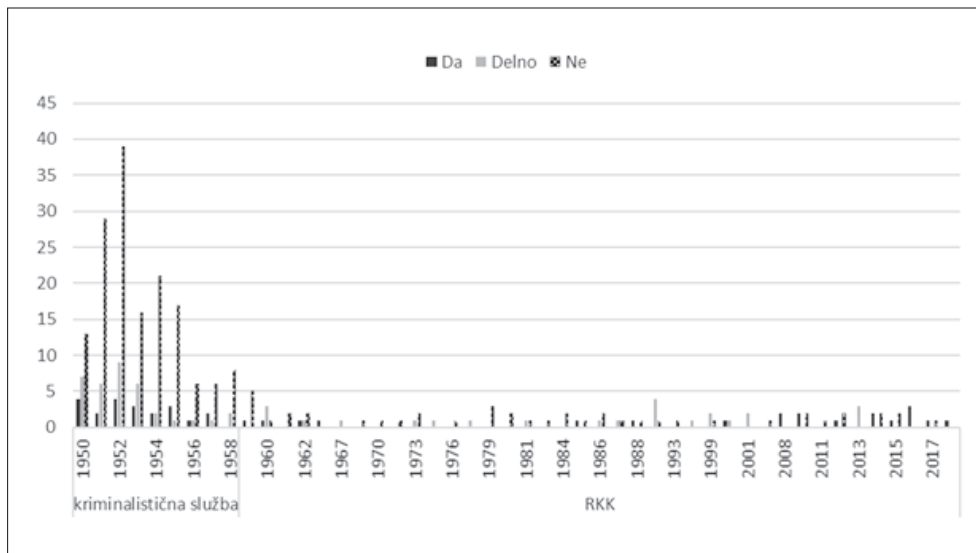
obdobju izhajanja Kriminalistične službe smo kot prevladujoče kriminalistične prispevke ocenili 211 prispevkov, v 59-letnem obdobju izhajanja RKK pa samo 88 prispevkov, kar kaže na upad pri objavljanju prispevkov s področja kriminalistike in odklik od zastavljenih ciljev od začetka izhajanja revije. Seveda moramo pri tem upoštevati, da je šlo pri Kriminalistični službi za objavo vseh vrst prispevkov, v RKK pa le za znanstvene članke in še to brez upoštevanja kratkih prispevkov s področja kriminalistične tehnike. S podrobno analizo lahko poudarimo, da v reviji Kriminalistična služba v 61 % prevladujejo analize primerov, 39 % pa je strokovnih člankov. V reviji RKK pa je 74 % znanstvenih prispevkov in le 26 % strokovnih. V Kriminalistični službi prevladujejo prispevki s področja metodike v 64 %, sledijo tehnika 21 %, taktika 6 %, sodna medicina 5 %, ostalo še v manjšem odstotku.

Graf 2: Porazdelitev področij, taktika, metodika, tehnika

V RKK so področja taktike, metodike in tehnike enakomerno porazdeljena z okoli 30 %. Zanimivo, da v vrsti obravnavane kriminalitete pri obeh revijah prispevki niso osredotočeni na posamezno obliko kriminalitete in je največ prispevkov o splošni kriminaliteti. Podrobna analiza pokaže, da pri podkategorijah v reviji Kriminalistična služba rahlo izstopata premoženjska in gospodarska kriminaliteta kot prevladujoča tema, v RKK pa krvni delikti, v zadnjem času kibernetična kriminaliteta in spolni delikti. Zgodovinski pregled pokaže, da je večina prispevkov za območje Slovenije, povečuje pa se število prispevkov z mednarodnim elementom, kjer pa v obeh revijah prednjačijo prispevki, ki tematiko obravnavajo tako v Sloveniji kot tudi v tujini. Če so v reviji Kriminalistična služba prevladovali s 65 % empirični članki, je v RKK več teoretičnih (71 %). V Kriminalistični službi prevla-

dujejo analize primerov s kar 63 %, v RKK pa so uporabljene metode enakomerno porazdeljene med anketiranjem, intervjuji, eksperimenti, analizami primerov in drugo. K nadaljnjemu razmisleku o prihodnosti oblike objavljanja nas pritegne podatek, da 73 % prispevkov v Kriminalistični službi ne ponuja rešitve, kar se lahko poudari tudi v RKK, kjer 50 % prispevkov ne ponuja rešitve. Kar 97 % prispevkov Kriminalistične službe ne predlaga spremembe, pri RKK 70 % in le 12 % avtorjev predlaga spremembe (glej graf 3). Prav tu je treba dati poudarek pri pisanju prispevkov v prihodnjih številkah RKK. Poleg več kriminalističnih vsebin in uporabnosti sodobne tehnike bi si želeli, da avtorji člankov ponujajo rešitve in hkrati predlagajo spremembe.

Graf 3: Ali prispevek predlaga spremembe
(Kriminalistična služba in Revija za kriminalistiko in kriminologijo)

4 Zaključek

Jubilejna številka RKK je tako priložnost, da smo izvedli analizo dosedanjega objavljanja kriminalističnih prispevkov v revijah *Kriminalistična služba* in *RKK*, da si na podlagi tako pridobljenih izkušenj zastavimo cilje za prihodnost, rezultati pa so uporabni tudi za objavljanje v drugih revijah, na konferencah in v monografijah. Za poglobljeno analizo bi bilo smiselno opraviti tudi strukturirane intervjuje z avtorji, uredniki in uporabniki literature, kot osnovo takšnemu raziskovanju pa lahko uporabimo pričujoče izsledke. Kot primer lahko poudarimo, da bi bil morda idealen članek v soavtorstvu teoretika in osebe iz prakse, ki bi hkrati zadostil tako kriterijem revije in potrebam po habilitacijah avtorjev kot tudi uporabnosti v praksi, ter ustrezno nagrajevanje praktikov z upoštevanjem pri kariernem napredovanju. Prav v »korenčku«⁷ je treba iskati usmeritve, spodbude in motivacijo za pisanje tako znanstvenih, predvsem pa praktično usmerjenih prispevkov. Kaj je z željo in voljo po uspešnem odkrivanju, pregonu in procesiranju deviantnih ravnanj v družbi, pridobivanju novih znanj in sposobnosti, prav to bi morali biti glavni motivacijski dejavniki za objavljanje. Pri tem je treba analizirati izkušnje iz tujine in jih predlagati pri rešitvah, implementacijah in spremembah v Sloveniji, tako kot je to praksa Nacionalnega forenzičnega

laboratorija.⁸ S tem bi nadgradili kriminalistično vsebino prispevkov, ki smo jo, kot kaže, imeli na samem začetku izhajanja revije *Kriminalistična služba*, seveda s kritično distanco do takratnega časa, okoliščin ter namena izdajanja revije. Izhajati bo treba iz zgodovine, vzeti tisto, kar je dobro in uporabno, ter nadgraditi s sodobnimi merili in pričakovani stroke, pri tem upoštevati omejitve⁹ ter tudi okolje, v katerem živimo. Kot eno pomembnih razvijajočih se področij kriminalistike se kaže kriminalistična obveščevalna dejavnost, kar je razvidno iz razvoja Evropolovega kriminalističnoobveščevalnega modela. To področje, kjer s svojimi prispevki prednjačita Potparič in Dvoršek (2013), se implementira tudi v slovensko kriminalistiko kot predlagana samostojna veja poleg klasičnih treh vej. Prav v tem segmentu se kaže uporaba kvantnih tehnologij in informacijske tehnologije še kako pomembna pri zastavljanju ciljev v prihodnje. Množice informacij (dokumenti, vezani na finančno in gospodarsko kriminaliteto) ni več možno obdelovati z dosedanjo tehnologijo, temveč s kvantnim računalnikom, za kar pa potrebujemo tudi ustrezno usposobljene in izobražene preiskovalce. Pri objavljanju pa se moramo zavedati tudi omejitev, saj vsi podatki niso javno dostopni.

⁷ Preseči bo treba dosednji slog vodenja institucij, korenčka in palice ter najti notranjo motivacijo druge.

⁸ Prav zaradi manjšega števila prispevkov s področja kriminalistične tehnike se tovrstna implementacija ne odraža v tem pregledu, je pa razvidna iz letnih poročil Nacionalnega forenzičnega laboratorija (<https://www.policija.si/index.php/o-policiji/organiziranost/9021-nacionalni-forenzini-laboratorij>).

⁹ Kadri, finance, dostop do podatkov, varovanje tajnosti ipd.

Ljudski pregovor pravi, kdor se iz zgodovine ne uči, temu tudi pomoči ni, zato smo tudi opravili analizo dosedanjih prispevkov revij RKK in Kriminalistična služba. Opremljene s tem znanjem nas čaka naslednji korak, skok v prihodnost s kvantno revolucijo in njenimi dosežki. Objavljanje se je od začetka izhajanja revij od prevladujočih prispevkov s področja kriminalistične metodike enakomerno porazdelilo med taktiko, tehniko in metodiko. Po vrsti obravnavane kriminalitete pri obeh revijah prispevki niso osredotočeni na posamezno obliko kriminalitete in je največ prispevkov o splošni kriminaliteti, v zadnjem času še kibernetična kriminaliteta in spolni delikti. Glede na ugotovitve pregleda prispevkov bi si želeli, da avtorji člankov ponujajo rešitve in hkrati predlagajo spremembe. Sedanje podatkovne baze so preobsežne, da bi jih zmogli učinkovito obdelovati računalniki, nova generacija računalnikov s kvantnim procesorjem pa to vsekakor zmore. Ugotovitve kažejo, da kriminaliteta prehaja v legalno gospodarstvo in finančni svet, pri tem se v množici transakcij, povezav in preseganj meja skrivajo podatki, ki so pomembni za odkrivanje in pregon sodobnih oblik kriminalitete. In ravno tu se kaže preboj pri preiskovanju sodobnih oblik beloovratniške organizirane kriminalitete in s tem odkrivanju kriminalnih mrež ter sledenje finančnim tokovom po načelu »Follow the money«. Eno od obetajočih področij kriminalistike so tudi resne računalniške simulacijske igre ogledov kaznivih dejanj (Basdogan, Ho in Srinivasan, 2001). Pilotski projekti že omogočajo virtualno simulacijo preiskovanja kaznivih dejanj ter s tem pridobivanje znanj ne samo za policijo, temveč tudi za vse druge vpletene institucije (inšpekcije, agencije, uradi, zasebni sektor ipd.) kot tudi mednarodno sodelovanje in izvedbo ter koordinacijo preiskav.¹⁰

Glede na povečano raziskovanje na FVV in razvoj informacijske varnosti nas zanima, kako bo s prispevki s področja kriminalistike v prihodnje in kako uskladiti zahteve standardov revije s potrebami po praktični uporabnosti prispevkov skupaj s predlaganimi rešitvami in spremembami v prihodnje. Seveda pri raziskovanju in objavljanju prispevkov izhajamo iz analiz podatkov, kjer naletimo tudi na problem dostopa do informacij in s tem povezanimi neupravičenimi posegi v osebne podatke in možnih zlorab upravljavcev zbirk osebnih podatkov. Kako in pod kakšnimi pogoji se potem lahko sploh še raziskuje in objavlja, kar nas vrne v leto 1950, ko je revija Kriminalistična služba izhajala pod strogo zaupno. Kako zaprt je sistem delovanja policije ter koliko in kaj si sploh želi, da se analizira in potem objavi? Kako lahko sledimo napredku novih tehnologij in ali to lahko naredi kriminalistika sama, ali je nujno vezana na sodelovanje z naravoslovnimi znanostmi?

Kako jo približati tožilcem, sodnikom in finančnim institucijam, ki so vse bolj odvisni od teh znanj, a jih na fakultetah ne dobijo. Ali se moramo vrniti h koreninam, po vzoru revije Kriminalistična služba, kjer je ministrstvo skrbelo, da je bilo napisanih zadostno število prispevkov za objavo. Seveda se je kakovost prispevkov v zgodovini revij spremenila, menimo pa, da smo pred novimi izzivi, ki terjajo razmislek, kako bomo s področja kriminalistike objavljali v prihodnje. Zgodovinski pregled, čeprav kritičen, vseeno pokaže, da je bilo v preteklosti opravljenega veliko dela, predvsem glede na majhnost Slovenije in majhno število tistih, ki so kljub težavam zmogli napor po objavljanju. Vedno pa si želimo in kritično mislimo, da bi storili več in prav to nas žene naprej, to je tisti pravi kriminalistični duh, ki ni samo v preiskovanju, temveč je lahko tudi v objavljanju. Kako privabiti raziskovalce in praktike k pisanju prispevkov, vključevanju v predavanja, sodelovanje na posvetih in konferencah ter tudi v zahtevne prijave raziskovalnih projektov? Vse naštetu terja od vseh vpletenih dodaten napor, ki ga morajo poleg obilice dela žrtvovati v prostem času, če jim ga v tej hitro spreminjajoči se družbi sploh še kaj ostaja. Prav tako moramo razmisliti o vsebini in strukturi prispevkov v prihodnje, saj bi morali biti prispevki usmerjeni v ponujanje rešitev in predlaganje sprememb. Glede na naraščajoče trende prispevkov v soavtorstvu bi veljalo razmisliti v smeri soavtorstev teoretikov in praktikov ter ob tem izpolnjevati zahtevne standarde človekovih pravic in dostopa do informacij javnega značaja. Seveda se ob analizi prispevkov RKK sprašujemo, koliko avtorji objavljajo drugje, ali je RKK še vedno vodilna revija s področja kriminalistike, zato je eden od ciljev opraviti širšo analizo objavljanja s področja kriminalistike.

Naj zaključimo s povzemanjem uvodne besede prve številke Kriminalistične službe, kjer je navedeno, da je treba boj usmeriti predvsem proti raznim, včasih zelo prečiščenim, oblikam gospodarske kriminalitete. Pri tem se poudarijo učinkovita navodila za izvajanje metod odkrivanja in preiskovanja tovrstne kriminalitete. Pomembno je, da se te metode dela popularizira med ostalimi kriminalističnimi uslužbenci, uspehi posameznikov se tako prenašajo na vse preiskovalne organe, se iz njih uči in znanja prenaša v prakso. S tem se preiskovalci seznanijo s problematiko posameznih vrst kaznivih dejanj in analizirajo pojave v kriminaliteti. Vse to mora dobrega kriminalista zanimati in se zavedati, da je to njihovo glasilo, zato naj sami poročajo in pišejo o vsem, kar je zanimivega za kriminalistiko. Navedeno velja še danes, seveda ob upoštevanju družbenih sprememb in dosežkih tehnike, in prav je, da se zamislimo, kako naprej. Za prihodnost kriminalistike je ključno, da v prihodnje programske raziskovalne skupine, ki se bodo potegovala za načrtovana finančna sredstva (evropska in slovenska) na področju zagotavljanja varnosti, vključijo raziskovalce s področja kriminalistike, kriminologije in infor-

¹⁰ Spodbude, dane Sloveniji s strani OECD, Sveta Evrope in CEPOL, gredo v smeri, da izkoristimo več možnosti dela v skupnih preiskovalnih skupinah.

macijske varnosti, pri čemer lahko pomembno vlogo odigra FVV kot tista, ki je matična za tovrstna raziskovanja. Seveda so zato potrebna sredstva in razvoj novih kadrov, kar morajo spoznati tudi odločevalci. Evropska komisija je v programu Obzorje 2020 dejavna na področju kvantnih tehnologij s finančno spodbudo v višini milijarde evrov za naložbe v povezovanje univerz in podjetij, kot ključne panoge pa so izpostavljene komunikacije, varnost in obramba ter energetik. Tu je treba izkoristiti prednosti znanj, ki smo jih pridobili skozi zgodovino in razvoj kriminalistike. Analiza, ki smo jo opravili, pokaže, da je bilo v Sloveniji na področju kriminalistike narejeno veliko delo, kot nekakšen *magnum opus* kriminalistike, ki pomeni dobro izhodišče za delo v prihodnje. Kritično menimo, da bi vsi skupaj lahko naredili več, zato to ostaja cilj za prihodnost, kamor nas vodi kvantna revolucija.

Literatura

- Baig, Z. A., Szewczyk, P., Valli, C., Rabadia, P., Hannay, P., Chernyshev, M. et al. (2017). Future challenges for smart cities: Cyber-security and digital forensics. *Digital Investigation*, 22, 3–13.
- Basdogan, C., Ho, C. H. in Srinivasan, M. A. (2001). Virtual environments for medical training: Graphical and haptic simulation of laparoscopic common bile duct exploration. *IEEE/Asme Transactions On Mechatronics*, 6(3), 269–285.
- Cullen, P. J. (2018). *Hybrid threats as a new »wicked problem« for early warning*. Pridobljeno na <https://www.hybridcoe.fi/wp-content/uploads/2018/06/Strategic-Analysis-2018-5-Cullen.pdf>
- Dobovšek, B. (1997). *Organiziran kriminal*. Ljubljana: Unigraf.
- Dobovšek, B. (2008). Economic organized crime networks in emerging democracies. *International Journal of Social Economics*, 9/10(35), 679–690.
- Dvoršek, A. (2001). *Kriminalistična strategija*. Ljubljana: MNZ RS, Visoka policijsko-varnostna šola.
- Frangž, D. in Dvoršek, A. (2013). Nekateri kriminalistični vidiki odkrivanja spolnih zlorab otrok v Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 64(1), 63–73.
- Gorjup, A. (1951). Kaj je kriminologija. *Kriminalistična služba*, št. 12/II.
- Harris, D. A. (2012). *Failed evidence: Why law enforcement resists science*. New York: NYU Press.
- Jeglič, P., Mihailović, D., Prosen, T., Ramšak, A. in Žitko, R. (27. 5. 2016). Evropa z milijardami poganja kvantno revolucijo. Slovenije ni zraven. *Delo*. Pridobljeno na <https://www.delo.si/sobotna/evropa-z-milijardami-poganja-quantno-revolucijo-slovenije-ni-zraven.html>
- Maver, D. (1984). Vloga ustvarjalnega mišljenja pri reševanju kriminalističnih problemov. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 35(3), 213–223.
- Maver, D. (1987). Razvijanje kriminalističnega mišljenja. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 39(2), 112–125.
- Maver, D. (1988). *Kriminalistični spoznavni proces*. Ljubljana: Uradni list SR Slovenije.
- Maver, D. (2002). Raziskovalno delo na področju kriminalistike. V G. Meško in B. Dobovšek (ur.), *Vizije slovenske kriminologije* (str. 199–208). Ljubljana: MNZ RS, Visoka policijsko-varnostna šola.
- Maver, D., Rupnik, A., Selič, P., Golja, J., Trapečar, M., Vidic, G. et al. (2004). *Kriminalistika: Uvod, taktika, tehnika*. Ljubljana: Uradni list RS.
- Maver, D. (2009a). Criminal investigation/criminalistics in Slovenia: Origins, development and trends. *Varstvoslovje*, 11(4), 493–519.
- Maver, D. (2009b). Slovenska kriminalistika: Quo vadis?. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 60(4), 277–291.
- Maver, D. (2013a). Criminal investigation/criminalistics in Europe: State of the art and a look to the future. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 64(3), 233–244.
- Maver, D. (2013b). Kritični pogled na razvoj in stanje kriminalistike v Sloveniji (1920–2012). V G. Meško, B. Tičar in K. Eman (ur.), *Jubilejni zbornik znanstvenih razprav: 40 let študija na področju varnosti in 10 let Fakultete za varnostne vede* (str. 321–350). Ljubljana: Fakulteta za Varnostne vede.
- Munda, A. (1951). *Uvod v kriminalistiko*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta.
- Pečar, J. (1969). Za hitrejši in smotrnejši razvoj kriminalistike. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 20(2), 70–77.
- Pečar, J. (1973). Raziskovalno delo v kriminalistiki. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 24(3), 238–248.
- Potparič, D. in Dvoršek, A. (2012). Oblikovanje osnovne terminologije na področju kriminalističnoobveščevalne dejavnosti. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 63(1), 39–49.
- Thorwald, J. (1965). *Detektivi: sto let kriminalistike*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Treverton, G. F., Thvedt, A., Chen, A. R., Lee, K. in Mccue, M. (2018). *Addressing hybrid threats*. Pridobljeno na <https://www.hybridcoe.fi/wp-content/uploads/2018/05/Treverton-Addressing-HybridThreats.pdf>
- Vrhovnik, S. (1952). Milijonske goljufije v trgovini z lesom. *Kriminalistična služba*, 1952(III), 485.
- Žerjav, C. (1983). *Kriminalistika*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Seventy Years of the Journal of Criminal Investigation and Criminology: Linking Past Experience to the Quantum Revolution

Bojan Dobovšek, Ph.D., Professor, Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Slovenia.
E-mail: bojan.dobovsek@fvv.uni-mb.si

This paper is a contribution to the 70th-anniversary issue of the Journal and analyses criminal investigation themed papers published in the Journal. The analyses here presents a proposed form for future publishing and research that will include transition to the quantum technological revolution that brings changes in contemporary forms of crime. It begins with research contributions of Pečar and Maver, who have periodically pointed out the problems with the development of criminal investigation in Slovenia. Their findings were updated with an analysis of 88 articles from the Journal of Criminal Investigation and Criminology and with analysis of 211 articles in the journal Criminal Investigation Service. The review reveals insights into contributions from the field of criminal investigation and a departure from the original goals that were set up the jJournal was initially launched. However, it presents a good starting point for setting publishing goals in the future. From the prevailing professional articles and case studies, a transition to scientific contributions is shown. We also find that most contributions do not offer concrete solutions and only a few contributions suggest changes. Therefore, we propose to focus on an ideal paper to be co-authored by theorists and practitioners, which would at the same time satisfy the demands of the Journal, as well as preserve practical usage in the field. Such an approach would also improve the knowledge base of the practitioners. If we want to successfully fight modern forms of criminality, it is necessary to implement the achievements of the new technological revolution as well good practices from abroad and use them in solutions and changes in Slovenia. Incentives are the resources of the European Commission in the Horizon 2020 Program dedicated to quantum technology particularly in the fields of communications, security, defence and energy. Therefore, in the future, the research teams that will compete for planned financial resources in the field of security will need to include researchers in the fields of criminal investigation, criminology and information security. It is also important to connect with others, and the Faculty of Criminal Justice and Security can play an important role. Strong emphasis must be placed on education and training in new technologies and the usability of these in revealing, investigating and solving crimes, but of course for this to happen, quality articles are needed.

Keywords: criminal investigation, Journal of Criminal Investigation and Criminology, Criminal Investigation Service, content analysis

UDC: 343.98(497.4)